

ΤΡΙΩΡΗ ΓΡΑΠΤΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΕΚΦΡΑΣΗ- ΕΚΘΕΣΗ Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

22/01/2017

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

ΤΜΗΜΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Το χρήμα δε φέρνει την ευτυχία!

Μπορεί η οικονομική κρίση να μας κάνει πιο ευτυχισμένους; «Όχι δα», θα σκεφτούν οι περισσότεροι, επικαλούμενοι και στοιχεία ερευνών που συνδέουν την κρίση με τα ποσοστά κατάθλιψης. Κι όμως, η κρίση είναι ευκαιρία να αναθεωρήσουμε συνολικά το υπερκαταναλωτικό **μοντέλο** ζωής που είχαμε υιοθετήσει, τονίζουν ψυχολόγοι, και να ανακαλύψουμε ότι μπορεί να ζούμε καλύτερα και με λιγότερα.

Ψυχολογικές και κοινωνιολογικές μελέτες έχουν δείξει ότι η υπερκατανάλωση οδηγεί σε αυξημένα επίπεδα άγχους και κατάθλιψης, ενώ το **υπέρτατο** τίμημα που καλούμαστε να πληρώσουμε για τις υπερβολικές καταναλωτικές μας τάσεις είναι η **απώλεια** των φίλων και της στήριξης της γειτονιάς, καθώς και η χαλάρωση του κοινωνικού ιστού, τονίζει η ψυχολόγος Ευφροσύνη Καλύβα, προσθέτοντας: «Η κατανάλωση δεν μπορεί να μας κάνει πιο ευτυχισμένους, ενώ η καταναγκαστική σχέση με τα υλικά αγαθά μπορεί να βάλει σε **κίνδυνο** τις σχέσεις με τους συνανθρώπους μας που καθορίζουν στην πραγματικότητα την ευτυχία μας». Το χρήμα δεν φέρνει την ευτυχία, αρκεί η έλλειψή του να μη λειτουργεί απαγορευτικά για την ικανοποίηση των βασικών αναγκών, σημειώνει η ίδια. «Υπάρχουν έρευνες που δείχνουν ότι μπορούμε να ευτυχήσουμε εάν δώσουμε περισσότερη έμφαση στη σχέση μας με τους συνανθρώπους μας. Τα παιδιά κοντεύουν να **ξεχάσουν** πώς παίζεται το κυνηγητό και το κρυφτό και παίζουν κυρίως ακριβά παιχνίδια στον υπολογιστή –παίζουν παράλληλα και όχι μαζί. Οι ενήλικες μαζευόμαστε και βλέπουμε τηλεόραση ή κοιτάμε τα νέα υλικά αγαθά που αποκτήσαμε πρόσφατα και δεν συζητάμε ιδιαίτερα για τα πράγματα που πραγματικά αισθανόμαστε. Αν μάθουμε να επενδύουμε περισσότερο στα πνευματικά και ψυχικά και όχι στα υλικά αγαθά, θα μπορούσαμε να επαναπροσδιορίσουμε τις σχέσεις με τους συνανθρώπους μας και να τους μάθουμε καλύτερα», σημειώνει η κ. Καλύβα.

Μελέτες σχετικά με τη διασύνδεση κατανάλωσης και ευτυχίας δείχνουν ότι οι άνθρωποι είναι πιο ευτυχισμένοι όταν σχεδιάζουν για καιρό να αγοράσουν κάτι και έχουν την προσμονή της **επίτευξης** του στόχου, όπως για παράδειγμα όταν αποταμιεύουν όλο το χρόνο για να πάνε διακοπές. «**Συνηθέστερα** το στάδιο της προσμονής, όσο και αν αυτό ακούγεται **περίεργο**, είναι το καθοριστικότερο, αλλά και το πιο **ευχάριστο** από την

εμπειρία και τις αναμνήσεις από τις διακοπές μας», τονίζει ο επίκουρος καθηγητής Κοινωνιολογίας Πανεπιστημίου Αιγαίου Ευστράτιος Παπάνης. (...)

Άρθρο σε διαδικτυακό περιοδικό

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ), σύμφωνα με το περιεχόμενο του κειμένου.

- α)** Τα αυξημένα ποσοστά κατάθλιψης συνδέονται μόνο με την οικονομική κρίση.
- β)** Ο άνθρωπος, σύμφωνα με τους ειδικούς, χρειάζεται να συνειδητοποιήσει ότι μπορεί να ζει ποιοτικά όντας ολιγαρκής.
- γ)** Η υπερκατανάλωση επηρεάζει άμεσα τις ανθρώπινες σχέσεις.
- δ)** Η καλή σχέση με τους συνανθρώπους μας δεν αποτελεί παράγοντα ευτυχίας.
- ε)** Οι άνθρωποι νιώθουν πιο ευτυχισμένοι όταν αναμένουν την αγορά ενός αγαθού, παρά όταν το αποκτούν.

ΜΟΝΑΔΕΣ 15

A2. Γιατί σύμφωνα με τον συντάκτη του κειμένου οι αυξημένες καταναλωτικές απαιτήσεις φθείρουν τις διαπροσωπικές σχέσεις των ανθρώπων; Να απαντήσετε σε μία παράγραφο 70- 80 λέξεων.

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

B1. Να καταγράψετε τι δηλώνουν οι παρακάτω συνδεδεμένες λέξεις του κειμένου: *όμως, καθώς, ή, αν.*

ΜΟΝΑΔΕΣ 8

B2. Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης στην παρακάτω περίοδο λόγου και να το μετατρέψετε στο αντίστροφο.

«Κι όμως, η κρίση είναι ευκαιρία να αναθεωρήσουμε συνολικά το υπερκαταναλωτικό μοντέλο ζωής που είχαμε υιοθετήσει.»

ΜΟΝΑΔΕΣ 3

B3. Να αναγνωρίσετε σε ποια από τα παρακάτω παραδείγματα η λειτουργία της γλώσσας είναι κυριολεκτική/ δηλωτική και σε ποια είναι μεταφορική/ συνυποδηλωτική.

- «...το υπερκαταναλωτικό μοντέλο ζωής που είχαμε υιοθετήσει...»
- «η χαλάρωση του κοινωνικού ιστού...»
- «θα μπορέσουμε να επαναπροσδιορίσουμε τις σχέσεις μας με τους συνανθρώπους μας...»
- «...να επενδύουμε περισσότερο στα πνευματικά και ψυχικά και όχι στα υλικά αγαθά...»

ΜΟΝΑΔΕΣ 4

B4. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

- Μοντέλο
- Κίνδυνο
- Ξεχάσουν
- Επίτευξης
- Περίεργο

ΜΟΝΑΔΕΣ 5

B5. Να δώσετε ένα αντώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

- Υπέρτατο
- Απώλεια
- Συνηθέστερα
- Ευχάριστο
- Εμπειρία

ΜΟΝΑΔΕΣ 5

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Στην εποχή μας παρατηρείται το φαινόμενο της υπερκατανάλωσης. Σε ένα αποδεικτικό κείμενο, 400 περίπου λέξεων, να παρουσιάσετε τις αιτίες που το προκαλούν και να αναφέρετε τις επιπτώσεις του στον άνθρωπο και στην κοινωνία.

ΜΟΝΑΔΕΣ 50

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ), σύμφωνα με το περιεχόμενο του κειμένου.

α) Λάθος

β) Σωστό

γ) Σωστό

δ) Λάθος

ε) Σωστό

A2. Γιατί σύμφωνα με τον συντάκτη του κειμένου οι αυξημένες καταναλωτικές απαιτήσεις φθείρουν τις διαπροσωπικές σχέσεις των ανθρώπων; Να απαντήσετε σε μία παράγραφο 70- 80 λέξεων.

Ο καταναλωτισμός, σύμφωνα με το κείμενο, φθείρει τις ανθρώπινες σχέσεις και απομακρύνει το άτομο από τα αγαπημένα του πρόσωπα. Η αιτία εντοπίζεται στην προσήλωση του ατόμου στην απόκτηση και χρήση αγαθών και όχι στην επικοινωνία, τη συζήτηση και έκφραση των σκέψεων και των συναισθημάτων του, γεγονός που προκαλεί αποξένωση, κοινωνική απομόνωση και τον ατομικισμό.

Ενδεικτικά χωρία του κειμένου: «το υπέρτατο τίμημα που καλούμαστε να πληρώσουμε... η χαλάρωση του κοινωνικού ιστού.», «...η καταναγκαστική σχέση με τα υλικά αγαθά... την ευτυχία μας.», «Τα παιδιά κοντεύουν να ξεχάσουν... πραγματικά αισθανόμαστε.»

B1. Να καταγράψετε τι δηλώνουν οι παρακάτω συνδετικές λέξεις του κειμένου:

Όμως: αντιθετική σχέση

Καθώς: προσθετική σχέση

ή: διαζευκτική σχέση

αν: όρος, προϋπόθεση

B2. Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης στην παρακάτω περίοδο λόγου και να το μετατρέψετε στο αντίστροφο.

«Κι όμως, η κρίση είναι ευκαιρία να αναθεωρήσουμε συνολικά το υπερκαταναλωτικό μοντέλο ζωής που είχαμε υιοθετήσει.»

Η σύνταξη του παραδείγματος είναι ενεργητική.

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ: «Κι όμως, η κρίση είναι ευκαιρία να αναθεωρηθεί συνολικά το υπερκαταναλωτικό μοντέλο ζωής που είχε υιοθετηθεί από εμάς.»

B3. Να αναγνωρίσετε σε ποια από τα παρακάτω παραδείγματα η λειτουργία της γλώσσας είναι κυριολεκτική/ δηλωτική και σε ποια είναι μεταφορική/ συνυποδηλωτική.

- Μεταφορική/ συνυποδηλωτική.
- Μεταφορική/ συνυποδηλωτική.
- Κυριολεκτική/ δηλωτική
- Μεταφορική/ συνυποδηλωτική.

B4. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

- Μοντέλο= πρότυπο, υπόδειγμα
- Κίνδυνο= απειλή, ενδεχόμενο, ρίσκο
- Ξεχάσουν= λησμονήσουν
- Επίτευξης= πραγματοποίησης, υλοποίησης
- Περίεργο= παράξενο, ιδιόρρυθμο, ασυνήθιστο, ανεξήγητο, διαφορετικό

B5. Να δώσετε ένα αντώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

- Υπέρτατο# κατώτατο
- Απώλεια# εύρεση, ανάκτηση, διατήρηση
- Συνηθέστερα# σπανιότερα, ποτέ
- Ευχάριστο# δυσάρεστο, άσχημο
- Εμπειρία# απειρία, άγνοια

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Στην εποχή μας παρατηρείται το φαινόμενο της υπερκατανάλωσης. Σε ένα αποδεικτικό κείμενο, 400 περίπου λέξεων, να παρουσιάσετε τις αιτίες που το προκαλούν και να αναφέρετε τις επιπτώσεις του στον άνθρωπο και στην κοινωνία.

Αποδεικτικό κείμενο- λογική οργάνωση ιδεών με τριμερή δομή- αναφορική λειτουργία γλώσσας.

--Χρήση γ' προσώπου (επιτρεπτή και η χρήση του α' προσώπου σε σημεία)

--Ενεστώτας, εξακολουθητικός μέλλοντας

ΠΡΟΛΟΓΟΣ: παρουσίαση θέματος και θέσης [ο υπερκαταναλωτισμός ως υπέρτατη αξία στις αναπτυγμένες χώρες, η ιδεολογία του στόχου της ικανοποίησης περιττών και πλασματικών αναγκών.]

ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ: Ανάλυση απόδειξης/ θέσης

Α' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ -> Αίτια υπερκατανάλωσης

Κοινωνικοί παράγοντες

- ✓ Υπερπαραγωγή προϊόντων- μεγιστοποίηση κέρδους επιχειρήσεων
- ✓ Επιστημονική οργάνωση της διαφήμισης, τεχνολογία, Μ.Μ.Ε.
- ✓ Βελτίωση βιοτικού επιπέδου- αύξηση καταναλωτικής δυνατότητας
- ✓ Αποθέωση του υλιστικού προτύπου- έλλειψη ουσιώδους παιδείας
- ✓ Σύμπλεγματα κατωτερότητας- ξενομανία
- ✓ Ανεπάρκεια φρέων αγωγής (οικογένεια, σχολείο, πνευματικοί άνθρωποι)

Ατομικοί παράγοντες

- ✓ Περιέργεια
- ✓ Αυτοπροβολή, επίδειξη, ματαιοδοξία
- ✓ Εσωτερικά ελλείμματα
- ✓ Λανθασμένα πρότυπα (διαφήμισης- Μ.Μ.Ε.)

Β' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ -> Επιπτώσεις καταναλωτισμού

Στο Άτομο

- ✓ Απληστία, πλεονεξία
- ✓ Υποδούλωση, ανελευθερία
- ✓ Απώλεια αυτοελέγχου, χρήση αθέμιτων μέσων
- ✓ Άγχος, εσωτερικό κενό, σύμπλεγμα κατωτερότητας
- ✓ Αποξένωση, μοναξιά, απώλεια φιλικών/κοινωνικών σχέσεων, επιδερμικές σχέσεις
- ✓ Απομάκρυνση από πνευματικά αγαθά
- ✓ Αλλοίωση του νοήματος της εργασίας, σωματική και ψυχική εξάντληση
- ✓ Οικονομική δυσπραγία- σπατάλη
- ✓ Χειραγώγηση- πνευματική, ψυχική και ηθική δουλεία

Στην Κοινωνία

- ✓ Υλικοευδαιμονιστική αντίληψη για τη ζωή- κρίση του σύγχρονου πολιτισμού
- ✓ Κρίση ανθρωπισμού
- ✓ Κατίσχυση ατομικισμού, κρίση ανθρωπίνων σχέσεων, κοινωνικός ρατσισμός
- ✓ Κρίση δημοκρατίας, αδιαφορία για τα κοινά
- ✓ Έξαρση κοινωνικής νοσηρότητας (βία, έγκλημα, ναρκωτικά)
- ✓ Οικονομική δυσπραγία, διόγκωση εθνικού ελλείμματος, οικονομική εξάρτηση κρατών

- ✓ Εθνική αλλοίωση- αποσύνδεση από εθνικές αξίες, υποτίμηση ηθών, εθίμων, παραδόσεων, ιστορικής μνήμης
- ✓ Περιβαλλοντική υποβάθμιση, εξάντληση πρώτων υλών και πηγών ενέργειας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ: Η υλικοευδαιμονιστική αντίληψη της ζωής αλλοτριώνει το σύγχρονο άνθρωπο, κυρίως, γιατί τον απομακρύνει από την ισορροπία με τον εαυτό του, με το συνάνθρωπο, με τη φύση. Ο καταναλωτισμός είναι μια σύγχρονη μορφή δουλείας, γι' αυτό οφείλουμε να συνειδητοποιήσουμε ότι τα υλικά αγαθά δεν ταυτίζονται με την ευτυχία. Ας δοθεί έμφαση στην πνευματικότητα και σε κάθετί που γεμίζει πραγματικά το σύγχρονο άνθρωπο.

[Βλέπε, Κοινός Νους, Έκφραση- Έκθεση, σελ.379- 382]